

272. SỰ CỐ MÔI TRƯỜNG BIỂN,

sự cố xảy ra trên biển hoặc vùng ven biển có nguyên nhân do hoạt động của con người hoặc biến đổi của tự nhiên gây ô nhiễm, suy thoái hoặc biến đổi môi trường biển nghiêm trọng.

Sự cố môi trường biển (SCMTB) được phân loại dựa theo nguyên nhân. SCMTB nhân sinh có nguyên nhân liên quan đến con người do sơ suất hoặc thao tác sai trong quá trình vận hành các công trình ven biển như cảng biển, khu công nghiệp và trong các hoạt động trên biển như giàn khoan dầu, ống dẫn và cáp ngầm, công trình năng lượng biển tái tạo, chôn vùi hóa chất và chất thải rắn, các tai nạn hàng hải, khai thác quá mức tài nguyên sinh vật và phi sinh vật, v.v. SCMTB tự nhiên có nguyên nhân do biến đổi của tự nhiên bắt nguồn từ các tai biến tự nhiên như động đất, sóng thần, núi lửa, bão, đông, lở, vùi rỗng, v.v và các SCMTB là hậu quả xảy ra tiếp sau đó.

Hơn một phần ba dân số thế giới sống ở các vùng ven biển, chiếm 4% diện tích Trái đất, do đó, các SCMTB có tác động rất lớn đến cuộc sống của dân cư các vùng này. Nhiều SCMTB đã gây thiệt hại nặng nề về kinh tế, sinh mạng và sức khỏe của cộng đồng. Các hệ sinh thái biển chịu tác động rất lớn của các SCMTB, đặc biệt là các hệ nhạy cảm và dễ tổn thương. Ví dụ: sự cố nổ giàn khoan Deepwater Horizon của hãng dầu khí BP tại khu vực mỏ dầu khí Macondo Prospect cách bờ biển Louisiana 64 km tháng 4.2010. Vụ nổ đã khiến cho giàn khoan bốc cháy và chìm, đã làm 11 người thiệt mạng và 17 người bị thương, gây tràn dầu ở một khu vực rộng lớn trong vịnh Mexico, ảnh hưởng nặng nề đến đời sống hoang dã, ngành ngư nghiệp và du lịch của các nước trong khu vực. Đây là thảm họa môi trường lớn nhất trong lịch sử Hoa Kỳ.

Tại Việt Nam, sự cố ô nhiễm môi trường dải ven biển Miền Trung, còn gọi là sự cố Formosa, đã xảy ra vào tháng 4.2016 do xả nước thải chứa hóa chất độc hại từ nhà máy sản xuất thép của Công ty Hưng Nghiệp Formosa (Hà Tĩnh). Hiện tượng cá chết hàng loạt bắt đầu xuất hiện tại ven bờ biển Vũng Áng (Hà Tĩnh), sau đó lan ra vùng biển Quảng Bình, Quảng Trị và Thừa Thiên-Huế. Thảm họa này gây ảnh hưởng lớn đến hoạt động nuôi trồng thủy sản ven bờ, du lịch biển, sản xuất và sinh hoạt của 200 ngàn người dân. Công ty Formosa sau đó đã phải bồi thường cho chính quyền và người dân số tiền 500 triệu USD để đền bù các thiệt hại về kinh tế, hỗ trợ chuyển đổi nghề nghiệp và khắc phục ô nhiễm môi trường.

Để giảm thiểu và ứng phó kịp thời các SCMTB, cần tuân thủ nghiêm ngặt quy trình vận hành các công trình ven biển và thiết bị trên biển; sẵn sàng triển khai các kế hoạch ngăn ngừa, ứng phó với các sự cố tràn dầu, tràn hóa chất. Tuy nhiên, đối với các SCMTB bắt nguồn từ các tai biến tự nhiên thì cần có sự hiểu biết thấu đáo về môi trường tự nhiên biển. Con người cần tôn trọng các quá trình và hiện tượng tự nhiên của đại dương. Năng lượng và tài nguyên thiên nhiên nguồn từ đại dương cần được sử dụng ổn định, tránh gây ô nhiễm và khai thác quá mức. Để giảm thiểu rủi

ro, phòng ngừa các tai biến địa chất, cần thiết lập một cơ chế cảnh báo sớm và chính xác nhằm phản ứng kịp thời khi có các sự cố môi trường xảy ra.

CAO THỊ THU TRANG

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Văn Tài, *Sự cố môi trường tại các tỉnh Miền Trung, bài học kinh nghiệm và các giải pháp bảo vệ môi trường thời gian tới*, Tạp chí môi trường, số 7/2016, tr. 4-7, 2016.
2. *Report to the President: Deep Water - The Gulf Oil Disaster and the Future of Offshore Drilling*, National Commission on the BP Deepwater Horizon Oil Spill and Offshore Drilling, ISBN: 978-0-16-087371-3, 2011, 398p.
3. Roberto A. V., Graziella B., Elizabeth I.R., *The marine environment: hazards, resources and the application of geoethics principles*, Annals of Geophysics, 60, Fast Track 7, 2017.